

Hol lesz majd lakóhelyünk?

SZILLÉRY ÉVA 2019.10.12. 11:12

A nagyvárosi millióben felemésztődő, alapértékektől megfosztott társadalomra koncentrál a Nemzeti Színház Rocco és fivérei című produkciója, de a Vidnyánszky Attila rendezte, több mint háromórás előadás második felvonásában mélyen átélhetővé válik a művészettörténeti asszociációkkal teletűzdelt testvérdráma is.

Az elmúlt években megszokottnál jóval eklektikusabb látvány- és zenei kompozícióval dolgozik Vidnyánszky Attila a Rocco és fivéreiben, amit régóta készült színpadra vinni. A sokáig érlelt vízióban a naponta változó, pörgő nagyváros képét fokozza, inspirálódott a flaszterről, a híráramból, a káosz művészetéből, és ezt a sokszínű tablót Olekszandr Bilozub ukrán díszlettervező emeletes, mozgatható díszletei közé rendezte a Nemzeti Színház nagyszínpadán.

A lét elviselhetetlen könnyűségében és a posztmodern ideológiák sűrűjében vergődő metropoliszlakók közé toppan be a „vidék tisztasága”: a föld közeléből érkező fivérek, akik édesanyjukkal (Bánsági Ildikó) érkeznek szerencsét próbálni.

Az öt Parondi-fiú – Vincenzo, Simone, Rocco, Ciro és Luca – álmaik megvalósulását remélik a nagyvárosban. Apjuk halála után úgy döntenek, hogy édesanyjukkal dél-olasz falujukból a dinamikusan fejlődő Milánóba költöznek.

A Nemzeti Színház előadásában a tér és az idő elmosódik. A regény az ötvenes években játszódik, Luchino Visconti a hatvanas években rendezett emlékezetes filmet belőle, ennek forgatókönyve alapján készült Vidnyánszky előadása, amely a XX. századi kultúrtörténetünk megannyi idősíkjában ugrálva időtleníti a drámát, de az itt megjelenő értékvesztés és elidegenedés képei jelenidejű osztályadalmi válságunk ismérvei. A rendező által képviselt költői színház egyik ereje a zenei elemekben rejlik, amellyel közismerten nagyon jól bánik, de Vidnyánszkytól rég láttunk ennyire

virtuóz, sokszínű előadást mind látványvilágát, mind muzikalitását tekintve. Kérdés, hogy gazdag eszköztára támogatja vagy inkább elveszíti az eredeti történetet? Az első, kissé időben is túlnyújtott felvonás rengeteg beemelt szöveggel dolgozik, tele van ötletekkel, de a családi dráma elhomályosul ezek szövevényében. Elementáris erővel szólal meg a múlt, a gyökerek és a klasszikus emberi értékek tagadása, különösképp Udvaros Dorottya alakításán keresztül, aki Amelie Gianelli szerepében végig remekel az előadásban.

A látványvilág egyaránt tükrözi a nagyváros pörgését és az otthonra találás szűkös lehetőségeit
Fotó: Kurucz Árpád

Az igazi drámát azonban a második felvonás tartogatja: a testvérharcot, amelynek dinamizmusát a darab első részében alig érzékeltük, itt azonban csakhamar kicsúcsosodik Rocco (Berettyán Nándor) és Simone (Bordás Roland) féltékenységi harcában. A fiatal Rocco ugyanis bátyja volt szerelmébe szeret bele, ezt azonban

a büszke, sértett Simone önérzete nem viseli el. A kezdeti, hosszúra nyújtott, eklektikus tabló után egy nagyon intenzív dráma kezdődik el a fiatalok között, amelyben a színészek minden idegszálukkal és erejükkel küzdenek. A két fiú szembenállása a Káin–Ábel szembenállást vetíti elénk, míg a mindent megbocsátó és önös érdekeiről is lemondó Rocco karaktere krisztusi analógiát rejt, a fiúk közös szerelme, Nadia (Barta Ágnes) pedig megalázott prostituáltként az újszövetségi házasságtörő asszony alakját idézi meg, és érzékelteti az emberi gyarlóság működését is, amely összefogva képes megkövezni bárkit, akit kollektíven bűnösnek bélyegeznek. A bibliai analógia egyébként már a regény kapcsán is felmerült, gyakran a József és testvérei ószövetségi párhuzamot emlegetik a történettel kapcsolatban. A második felvonásnak a többrétegűség új mélységet ad: a történeten keresztül a bűn mechanizmusát szemlélteti és filozófiai kérdéseit is felveti a rendezés.

Barta Ágnes folyamatos jelenléte talán egyetlen darabban sem volt ilyen erős, mint a szerelembe esett, végsőkéig kihasznált prostituált alakjában. Bánsági Ildikó anyakarakterére szintén feledhetetlen percekert szerzett.

Noha tudatos választással szinte az összes főbb szerepet alakító fiatal színész is vidéki városból került Budapestre, Vidnyánszky munkája – amely nemrég a Nemzetközi Színházi Olimpiára is eljutott – hatalmas ívet jár be és sokkal többről szól, mint a vidék és város feszültségének bemutatásáról. Mint ahogy Bereményi Géza és Cseh Tamás „Azt mondd meg nékem, hol lesz majd lakóhelyünk?” kezdetű, az előadásban többször is

felcsendülő dala sem csupán a hetvenes évek
Budapestjére, hanem a kollektív elveszettségünkre utal.

VIDNYÁNSZKY ATTILANEMZETI SZÍNHÁZOLEKSZANDR
BILOZUBROCCO ÉS FIVÉREI